

Л.В. Шинкарук, д.е.н., професор,

<https://orcid.org/0000-0003-1763-4432>

Ю.Г. Власенко, к.е.н., доцент,

<https://orcid.org/0000-0001-7071-2984>

В.О. Геращенко,

Національний університет біоресурсів
і природокористування України, м. Київ

МАКРОЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Анотація

У статті проаналізовано макроекономічну ситуацію в Україні з урахуванням сучасного тренду – концепції інклюзивного зростання. Відображено сучасний стан рівня ВВП України, висвітлено зміст макроекономічних процесів, що визначають сучасний економічний стан України, а також прогнозовані зміни показника ВВП в Україні здійсненні різними міжнародними організаціями. ВВП був і залишається основним показником виміру розвитку країни. Водночас у цього показника є ціла низка обмежень – те, скільки умовних гривень чи доларів припадає на людину згідно з показником ВВП, жодним чином не показує, як ці кошти розподілені та яку якість життя вони забезпечують. Індекс інклюзивного розвитку є розширеною оцінкою економічного розвитку країн. Окрім оцінки ВВП, цей індекс вимірює 11 додаткових параметрів. Здійснено порівняння показника ВВП України з показниками країн світу та відображено відставання макропоказників нашої країни від передових країн світу. Досліджено основні причини негативних змін обсягів ВВП в Україні, наведено обґрунтовані напрямки розв'язання ситуації, що склалася в країні, запропоновано шляхи зростання темпів приросту ВВП, спираючись на досвід інших країн.

Ключові слова: ВВП, номінальний ВВП, реальний ВВП, експорт, імпорт, ВВП на душу населення, рівень безробіття, макроекономічні показники, інклюзивний розвиток.

Lidia Shynkaruk, Doctor of Economic Sciences, Professor,

<https://orcid.org/0000-0003-1763-4432>

Yurii Vlasenko, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,

<https://orcid.org/0000-0001-7071-2984>

Vadym Gerashchenko

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv

MACROECONOMIC SITUATION IN UKRAINE THROUGH THE PRISM OF INCLUSIVE DEVELOPMENT OF THE ECONOMY

Summary

The object of the article. The purpose of the study is to consider theoretical and methodological aspects of inclusive economic development, the formulation of the concept of inclusive growth and development index (IDI); definition and analysis of the main advantages

and disadvantages of using the index of inclusive development as an indicator for statistical and analytical assessment of the level and pace of economic development, improvement of social and investment climate of Ukraine as a prerequisite for identifying possible ways to eliminate threats to sustainable development of the country.

Methodology. On the basis of the analysis of scientific theoretical approaches to the interpretation of the essence of inclusive development and international methods of estimating and calculating the index of inclusive development, we have applied a systematic approach using monographic, macroeconomic, economic and mathematical, statistical methods of studying this problem.

Results. National institutions such as the OECD, the UN, the World Bank, the International Monetary Fund, and the World Economic Forum (WEF) have played a decisive role in defining conceptual issues in promoting inclusive growth. Each of the organizations has proposed its own approach to the assessment and calculation of the Inclusive Development Index and its indicators. On the basis of international and domestic methods for assessing the inclusive nature of economic development, a comprehensive analysis of the calculation of inclusive development index for Ukraine is offered, taking into account social, economic, environmental, and mental peculiarities. A position has been formed regarding the appropriateness of using the index of inclusive development index in international statistics.

Novelty. In accordance with the IMF's methodology for calculating the index of inclusiveness of the country, the assessment of economic dynamics is based on the construction of social mobility curve model, the main determinants of which are: income per capita; the degree of inequality; the level and quality of income distribution in the country.

According to the methodology offered by the World Economic Forum, IDI is of practical importance for the calculation of such indicators - growth and development (including GDP growth, employment, productivity, life expectancy); inclusiveness (median income of households, poverty and inequality); equity between generations and sustainability (level of savings, demographic burden, public debt, environmental pollution).

Value (originality). The key points of inclusive growth are strategically important goals not only to increase income (or GDP), but to fully develop human capital, reduce inequality and poverty, increase participation in socially productive activities, and receive social benefits for the general population (especially children, women, elderly people), the careful use of natural resources and the protection of the environment. The inclusive growth of the economy is a prerequisite for the humane development of society, because its basis is the economy of maximum employment and interaction of all subjects. Modern civil society is impossible without the active involvement of all members in various activities, respect for the rights and freedoms of each individual, the provision of guarantees of security and equality. At the same time, the implementation of the concept of inclusive development involves measuring its level in the country in order to identify restraint factors and constraints that impede the achievement of the strategic goal of inclusive economic development of the economy.

Keywords: GDP, nominal GDP, real GDP, exports, imports, GDP per capita, unemployment rate, macroeconomic indicators, inclusive development.

Постановка проблеми. Ситуація у національній економіці визначається сукупністю конкретних макроекономічних параметрів, кожен з яких по-своєму характеризує економічне становище країни. До основних макроекономічних показників, які характеризують соціально-економічний

розвиток країни належать: валовий внутрішній продукт, валовий національний продукт, показники національного доходу, індекс інфляції, рівень безробіття, зовнішній та внутрішній державний борг, обсяги іноземних інвестицій та інші. Дослідження основних макроекономічних показників дає змогу оцінити основні процеси, які відбуваються в соціально-економічному житті будь якої країни. Осмислення одержаних макроекономічних результатів, які відображають тенденцію та динаміку функціонування економічної системи, сприяють більш ефективному та обґрунтованому прийняттю управлінських рішень, удосконаленню планування та прогнозування економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню макроекономічних показників приділяли увагу як зарубіжні так і вітчизняні вчені: В. Базилевич, М. Бернхилл, В. Геєць, А. Гальчинський, Е. Райхлін, М. Савлук, Л. Тімберген, У. Петті, П. Пойхонен, В. Юрчишин та інші. Однак через швидку зміну внутрішніх та зовнішніх чинників, що впливають на динаміку економічного розвитку країни, дане питання не втрачає актуальності та потребує подальшого вивчення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україна поступово відновлюється після економічного колапсу 2014-2015 років. Економіка країни зросла на 2,4% у 2016 році та на 2,5% у 2017 році. Такі темпи виглядали б непогано для розвиненої держави, але не для України. Вони занижкі порівняно з сусідніми країнами. Економіки європейських держав, що розвиваються, зросли в середньому на 3,2% та 5,7% відповідно. На жаль, за два роки зростання реальний ВВП України ще не досяг докризового рівня. Звичайно, попри всі труднощі та виклики зовнішнього та внутрішнього характеру радує те, що ми крок за кроком повертаємось до нормалізації економічного розвитку країни. Крім того, чинники, які вселили б надію на економічне зростання в найближчій перспективі, відсутні. Показник безробіття вперто тримається на високому рівні – близько 9,5%. Відновлення промислового виробництва відбувається нерівномірно. Після періоду швидкого зростання бюджетних доходів, частково завдяки високій інфляції, стан державних фінансів погіршується. У першому кварталі 2018 року консолідований бюджет був зведений з дефіцитом, хоча протягом кількох останніх років у цей період формувався профіцит. Темпи зростання інвестицій в основний капітал, виглядають не надто оптимістично, враховуючи низьку базу порівняння та їхню залежність від імпорту.

Таблиця 1

Динаміка валового внутрішнього продукту України

млн. грн.

Роки	Номінальний ВВП (в фактичних цінах)	Реальний ВВП (в цінах попереднього року)	Різниця (реальний - номінальний)	
2012	1408889	1304064	-104825	-7,4%
2013	1454931	1410609	-44322	-3,0%
2014	1566728	1365123	-201605	-12,9%
2015	1979458	1430290	-549168	-27,7%
2016	2383182	2034430	-348752	-14,6%
2017	2982920	2445587	-537333	-18,0%
2018	3558706	3083409	-475297	-13,4%

Джерело: [12]

Реальний валовий внутрішній продукт України за 2018 рік зріс на 3,3%, номінальний ВВП склав 3,5587 трлн грн, в розрахунку на одну людину - 84,19 тис грн. , дефлятор ВВП (так звана "макроінфляція") склав 15,4% (табл. 1, 2). Середній валютний курс в 2018 році склав 27,2005 грн за долар, номінальний ВВП в доларовому еквіваленті склав 130,83 млрд доларів (табл.2).

Таблиця 2

Динаміка номінального валового внутрішнього продукту України

розмір ВВП в доларах США

Роки	млн. грн			млн. дол. США		
2012	1408889	92289	7.0%	175781	12622	7.7%
2013	1454931	46042	3.3%	183310	7529	4.3%
2014	1566728	111797	7.7%	131805	-51505	-28.1%
2015	1979458	412730	26.3%	90615	-41190	-31.3%
2016	2383182	403724	20.4%	93270	2655	2.9%
2017	2982920	599738	25.2%	112154	18884	20.2%
2018	3558706	575786	19.3%	130832	18678	16,7%

Джерело: [12]

Таблиця 2

Динаміка номінального валового внутрішнього продукту України

№	Країна	2016	2017	2018
1	США	18624	19391	20453
2	Китай	11222	11191	12238
3	Японія	4383	4949	4872
4	Німеччина	3479	3478	3677
5	Велика Британія	2661	2651	2622
17	Туреччина	859	864	852

Джерело: [12]

Можливості перейти до закладення засад інклюзивного зростання економіки України, на сьогодні, відсутні, свідченням чого є динаміка

основних макропоказників, та особливо показник ВВП на душу населення, який у 2018 році нижчий за показник 2012 року (табл..3).

Таблиця 3

Динаміка валового внутрішнього продукту на душу населення
(номінальний ВВП України з розрахунку на одну особу населення)

Роки	грн.			дол. США			Населення (тис.)
	ВВП	зростання	%	ВВП	зростання	%	
2012	30912,5	2098.6	7.3%	3856,8	286.1	8.0%	45577
2013	31988,7	1076.2	3.5%	4030,3	173.5	4.5%	45483
2014	35834,0	3845.3	12.0%	3014,6	-1015.7	-25.2%	43722
2015	46210,2	10376.1	29.0%	2115,4	-899.2	-29.8%	42836
2016	55853,5	9643.3	20.9%	2185,9	70.5	3.3%	42668
2017	70224,3	14370.8	25.7%	2640,3	454.4	20.8%	42477
2018	84192,0	13967.7	19.9%	3095,2	454,4	17,2	42269

Джерело: [12]

Не дозволяє будувати оптимістичні прогнози щодо можливостей включеності (інклюзивності) населення України до можливостей і результатів економічного розвитку країни і динаміка структури ВВП за кінцевим використанням, коли відбувається зростання споживчих витрат на рівні близько 90,% ВВП та низька норма нагромадження в умовах постійного зростання індексу споживчих цін. (табл. 4, 5).

Таблиця 4

Динаміка структури ВВП за кінцевим використанням

млн. грн.

Номінальний ВВП за рік	споживчі витрати	% ВВП	валове нагромадження	% ВВП	експорт товарів та послуг	% ВВП	імпорт товарів та послуг	% ВВП	
2012	1408889	1269601	90.1	257335	18.3	717347	50.9	-835394	-59.3
2013	1454931	1350220	92.8	228474	15.7	681899	46.9	-805662	-55.4
2014	1566728	1409772	90.0	220968	14.1	770121	49.2	-834133	-53.2
2015	1979458	1715636	86.7	303297	15.3	1044541	52.8	-1084016	-54.8
2016	2383182	2018854	84.7	512830	21.5	1174625	49.3	-1323127	-55.5
2017	2982920	2552525	85.6	618914	20.7	1430230	47.9	-1618749	-54.3
2018	3558706	3196756	89.8	667953	18.8	1608890	45.2	-1914893	-53.8

Джерело: [12]

Також у 2018 році в Україні затверджено найменший розмір мінімальної заробітної плати – 3 723 грн (приблизно 115 євро), у порівнянні з країнами ЄС, що ставить економіку України на найнижчий рівень при ранжуванні європейських країн за рівнем зарплат. Хоча за 2018 рік на вітчизняному ринку праці зарплати збільшилися в середньому на 25-30%, але вона мала хвилеподібний характер і зміну сфер економіки. Рівень зарплат впливає на високий рівень безробіття в Україні (табл. 6), який залишається, в середньому, на рівні 9,5%.

Таблиця 5

Динаміка індексів споживчих цін

%

Роки / місяць	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	За рік
2012	100,2	100,2	100,3	100,0	99,7	99,7	99,8	99,7	100,1	100,0	99,9	100,2	99,8
2013	100,2	99,9	100,0	100,0	100,1	100,0	99,9	99,3	100,0	100,4	100,2	100,5	100,5
2014	100,2	100,6	102,2	103,3	103,8	101,0	100,4	100,8	102,9	102,4	101,9	103,0	124,9
2015	103,1	105,3	110,8	114,0	102,2	100,4	99,0	99,2	102,3	98,7	102,0	100,7	143,3
2016	100,9	99,6	101,0	103,5	100,1	99,8	99,9	99,7	101,8	102,8	101,8	100,9	112,4
2017	101,1	101,0	101,8	100,9	101,3	101,6	100,2	99,9	102,0	101,2	100,9	101,0	113,7
2018	101,5	100,9	101,1	100,8	100,0	100,0	99,3	100,0	101,9	101,7	101,4	100,8	109,8

Джерело: [12]

Особливу небезпеку також складає низький рівень інвестицій. Країна не змогла залучити капітальні інвестиції в обсязі, необхідному для стрімкого економічного підйому, хоча інвестиційну складову економічного розвитку у 2018 році можна вважати чи не основною рисою позитивних тенденцій, зростання капітальних інвестицій у 2018 році становило 16,4%.ВВП.

Інвестиції в основний капітал відносно ВВП знаходяться на історичному рівні: 16% у 2017 році порівняно з 20% на початку 2000-х років та 25% під час економічного зростання 2005-2008 років, окрім того, на сьогодні державні інвестиції складають до 2% ВВП, а прямі іноземні інвестиції - до 2 млрд долл США.

Кілька років економічного зростання не слід сприймати як належне. Економіка України залежна від глобальних товарних ринків, кон'юнктура яких знаходиться у фазі турбулентності, окрім того, у найближчому

**ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ**

майбутньому влада мусить виплачувати мільярди доларів за державним боргом, а одержати нові позики на міжнародних ринках капіталу буде складно, що значно ускладнить умови для економічного розвитку.

Таблиця 6

Динаміка рівня безробіття в Україні

кільк. населення в тис.

	Всього населення	Економічно активне населення	Зайняте населення	Безробітне населення	Рівень безробіття	Зареєстрованих безробітних
2012	45553,0	20393,5	18736,9	1656,6	8,1%	467,7
2013	45426,2	20478,2	18901,8	1576,4	7,7%	487,6
2014	42928,9	19035,2	17188,1	1847,1	9,7%	458,6
2015	42760,5	17396,0	15742,0	1654,0	9,5%	461,1
2016	42584,5	17303,6	15626,1	1677,5	9,7%	407,2
2017	42386,4	17193,2	15495,9	1697,3	9,9%	352,5
2018	42153,2	17296,2	15718,6	1577,6	9,1%	341,7

Джерело: [12]

Хоча в останні роки українська влада отримала суттєву фінансову підтримку від західних партнерів та реструктурувала зовнішній борг, залучення зовнішнього фінансування залишається критичним для утримання економіки на плаву.

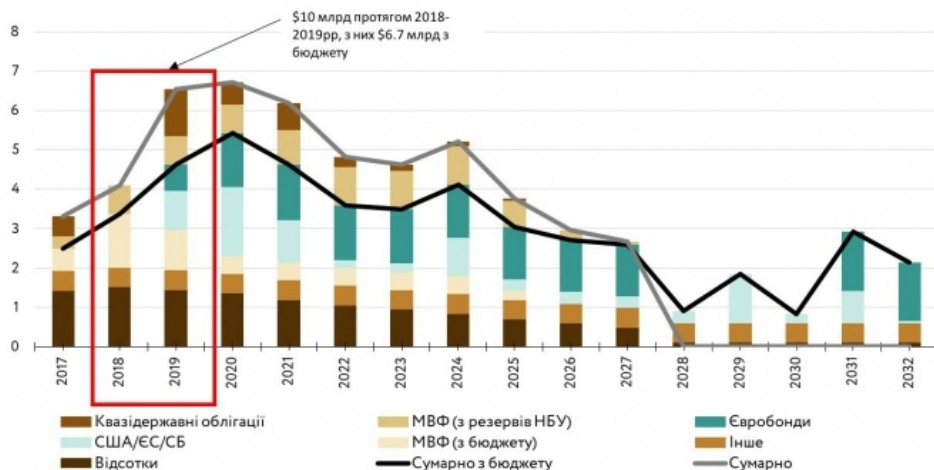

Рис. 1. Виплати зовнішнього суверенного боргу, млрд дол

Джерело: [13]

Протягом 2019-2020 рр. Україна має виплатити близько 12 млрд дол. США по зовнішньому державному боргу (у т. ч. відсотки). Зокрема на 2019 рік Мінфіном у бюджеті передбачено 417 млрд грн на погашення державного боргу, отже практично третина державного бюджету 2019 року піде на дані виплати і сума, що потрібно буде виплатити може

становити близько 10% ВВП 2019 року. А це надзвичайно велика частка, особливо для країни, яка приймає участь у бойових діях і понад 5% ВВП якої йде на безпеку та оборону. Разом з тим існує і внутрішній борг, який також потрібно виплачувати.

Значні зобов'язання перед міжнародними кредиторами формують серйозні загрози для можливостей економічного зростання в силу нестачі інвестиційних ресурсів, без значного обсягу яких інклюзивний розвиток економіки є неможливим. Окрім того, для прискорення економічного зростання потрібно зберегти макроекономічну стабільність та завершити реформи стосовно створення ринку землі, оздоровлення фінансового сектора, протидії корупції та приватизації. Також назріла на часі реформа державних підприємств і необхідність сформувати прозорий ринок газу, включаючи значне реформування системи Нафтогазу, та забезпечити захист прав власності. Вище зазначені реформи, у свою чергу, будуть стимулювати нарощування інвестицій та продуктивності, що і стимулюватиме економічне зростання.

На сьогодні важливо акцентувати увагу на запобіганні появи і дії нових негативних економічних чинників і складових, які можуть перекреслити початок позитивних зрушень в окремих сферах економіки та перейти на стадію переходу до збалансованого та інклюзивного зростання, та запобігти новій хвилі кризи. В даному сенсі зростання у 2019р. зможе розглядатись як позитивний результат і стане підтвердження відносної стабільності економічного середовища. Україна має значний внутрішній потенціал для суттєвого покращання економічної динаміки, зокрема відновлення приватизаційних процесів, монетарне розширення, активізація участі в європейських інтеграційних та інфраструктурних проектах дозволить наростити частку інвестиції у структурі ВВП та вийти на реалізацію програми інтеграції до глобальних мереж доданої вартості (value-added chains).

Надзвичайно важливу роль у можливостях забезпечення економічного зростання відіграє промислова політика, яка, на жаль, в Україні не є актуальною, тому наводимо перелік заходів ЄС, які доводять необхідність реалізації Україною амбітної промислової політики. Рада конкурентоспроможності Європейського Союзу, підтверджуючи важливість формування та впровадження амбітної промислової політики у Європі на наступне десятиліття, спрямованої на стале, інклюзивне зростання та робочі місця, визначає наступні пріоритетні завдання промислової політики у Європі [9]:

- комплексне впровадження всіх інструментів європейської промислової політики, включаючи політику внутрішнього ринку, конкуренції, торгівлі та інвестицій, зближення стандартів та регуляторних правил, підготовку кадрів);
- чітке визначення порядку денного для підвищення конкурентоспроможності у контексті забезпечення вільного руху людей, товарів, послуг, капіталів та знань («п»ятої» свободи);
- розроблення промислової політики, що базується на інтегрованому підході;
- забезпечення адекватного доступу МСП до фінансів з урахуванням принципу субсидіарності та різних стартових позицій країн-членів ЄС;
- встановлення чітких цілей для розвитку цифрової економіки у Європі;
- трансформацію Європи у еко-ефективну економіку з урахуванням вигод і витрат цієї трансформації;
- розвиток і впровадження кращих регуляторних принципів, зменшення адміністративного навантаження;
- інтенсифікація і покращення координації у сфері досліджень та інновацій з урахуванням діяльності Спільнот знань та інновацій, проектів Європейського інституту інновацій і технологій, розпочатих у 2009 році.

Висновки. Макроекономічна ситуація в Україні повинна створювати підґрунтя для реалізації таких напрямків:

Стимулювання науки, інновацій та зайнятості:

- збільшення інвестицій в освіту і науку, приватний сектор науки (фіскальні стимули, гранти та/або субсидії);
- реалізацію пріоритетів Лісабонської стратегії: підтримку великих дослідницьких структур, схем трансферу знань, мобільності дослідників;
- скорочення до 75% вартості подання заявок на патенти;

Підтримка малих і середніх підприємств (МСП), підприємництва та окремих секторів економіки:

- надання податкових канікул для підтримки ліквідності компаній (державні гарантії/займи для МП, експортні кредитні гарантії);
- спрощення та прискорення адміністративних процедур;
- сприяння компаніям-стартапам;
- стимулювання зайнятості МСП;
- посилення стратегічних підходів до управління процесами технологічної модернізації та сприяння розвитку високотехнологічного бізнесу;

- концентрація ресурсів у регіонах на "локомотивах зростання";
- підвищення конкурентоспроможності економіки регіонів та окремих галузей.

- наукова та інноваційна діяльність як фактор технологічної модернізації

Стимулювання тісної взаємодії між сектором досліджень та бізнесом, яка передбачає:

- постійне звіряння пріоритетних напрямів науково-технічної діяльності з актуальними і перспективними потребами технологічного розвитку реального сектору та систем життєзабезпечення населення (формування пропозиції);

- надання стимулів з боку держави та місцевих спільнот щодо впровадження нововведень у виробництві та на ринку (стимулювання попиту);

- створення прозорого регулятивного середовища, сприятливого для інноваційного бізнесу, включаючи і регулювання трансферу технологій, спрощення дозвільної системи, ліцензування і технічне регулювання.

- реєстрація інтелектуальної власності, її введення в обіг та захист (необхідна передумова прискорення трансферу знань та перетворення їх у додану вартість, джерело зростання капіталізації економіки та підвищення мотивації до інтелектуальної праці. У перехідних економіках це є також і своєрідним захистом від штучного банкрутства підприємств)

Отже, на даному етапі економічного розвитку України, для якого ще характерні багатокладність економіки, висока матеріало- та енергомісткість продукції, низька частка інноваційної складової у структурі ВВП та валового нагромадження і надзвичайно низький абсолютний рівень інвестицій/нагромадження доцільним є необхідність хвилеподібного зростання вкладень у фізичний капітал у короткотерміновому періоді, із поступовим переходом до гармонізованого співвідношення із вкладеннями у людський та природний капітал у довготерміновому періоді для забезпечення інклюзивного зростання.

Список використаних джерел:

1. Базиліук А.В. Інклюзивне зростання як основа соціально-економічного розвитку. А. В. Базиліук, О. В. Жулин. *Економіка та управління на транспорті*. 2015. №1. С. 19–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2015_1_5 (дата звернення: 12.03.2019).

2. Acemoglu, Daron. Why nations fail: the origins of power, prosperity, and poverty. Daron Acemoglu, James A. Robinson. New York Crown Publishing Group. 2012. 544 p.

3. Darvas Zsolt. An anatomy of inclusive growth in Europe [Electronic resource]. Zsolt Darvas, Guntram B. Wolf. Bruegel. 2016. 106 p. URL: http://bruegel.org/wpcontent/uploads/2016/10/BP-26-26_10_16-final-web.pdf (дата звернення: 12.03.2019).

4. Landchovichina E. What is Inclusive Growth? E. Landchovichina, S. Lundstrom, L. Garrido. The World Bank, 10 February, 2009. 16 p. URL: https://siteresources.worldbank.org/INTDEBTDEPT/Resources/468980-1218567884549/What_Is_Inclusive_Growth_20081230.pdf (дата звернення: 15.03.2019).
5. A. de Haan. Inclusive Growth: More than Safety Nets. A. de Haan, S. Thorat. International Development Research Centre, Ottawa. Jawaharlal Nehru University, New Delhi. SIG working paper. 2013. 16 p.
6. Anand, R. Inclusive Growth Revisited: Measurement and Determinants. R. Anand, S. Mishra, Sh. J. Peiris. World bank. 2013. URL: www.worldbank.org/economicpremise (дата звернення: 15.03.2019).
7. Ranieri, R. After All, What is Inclusive Growth? R. Ranieri, R. A. Ramos. International Policy Centre for Inclusive Growth (IPC-IG). March, 2013.
8. Asian Development Bank. Strategy 2020: The Long-Term Strategic Framework of the Asian Development Bank 2008–2020. Mandaluyong City, Phil.: Asian Development Bank, 2008.
9. Council conclusions on the need for a new industrial policy. 2999th COMPETITIVENESS Council meeting. Brussels, 1 March 2010. - [/\[Електронний ресурс\]: http://www.consilium.europa.eu/Newsroom](http://www.consilium.europa.eu/Newsroom)
10. Shynkaruk L., Baranovska I., Milman L. The role of households in economy modernization of country. Економічний простір. 2018. № 3. С. 104–113 – Web of Science (Emerging Sources Citation Index).
11. The Inclusive Development Index 2018 Summary and Data Highlights. *World economic forum*. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2018.pdf (дата звернення: 18.03.2019).
12. Валовий внутрішній продукт (ВВП) в Україні 2019. *Мінфін*. URL: <https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/> (дата звернення: 18.03.2019).
13. Міністерство фінансів України. URL: https://www.minfin.gov.ua/news/view/osnovnipokaznyku?category=borg&su_category=borhova-statystyka
14. Ranieri, R. INCLUSIVE GROWTH: BUILDING UP A CONCEPT R. Ranieri, R. A. Ramos. Working Paper number 104 March, 2013.

References:

1. Bazylyuk A. V., Zhylin O. V. (2015). Inklusivne zrostaniya yak osnova sotsialno-ekonomichnogo rosvytku [Inclusive growth as a basis for socio-economic development] *Economy and management in transport*, no.1, pp. 19–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2015_1_5 (Accessed 12 March 2019) (in Ukr.).
2. Acemoglu, D., James, A. Robinson (2012). Why nations fail: the origins of power, prosperity, and poverty. New York Crown Publishing Group, 544 p. (in Eng.).
3. Zsolt, D., Guntram, B., Wolf, B. An anatomy of inclusive growth in Europe [Electronic resource]. 2016. 106 p. Available at: http://bruegel.org/wpcontent/uploads/2016/10/BP-26-26_10_16-final-web.pdf (Accessed 12 March 2019) (in Eng.).
4. Landchovichina, Lundstrom, E. S., Garrido, L. (2009). What is Inclusive Growth? The World Bank, 16 p. Available at: https://siteresources.worldbank.org/INTDEBTDEPT/Resources/468980-1218567884549/What_Is_Inclusive_Growth_20081230.pdf (Accessed 12 March 2019) (in Eng.).
5. A. de Haan, S. Thorat (2013). Inclusive Growth: More than Safety Nets. International Development Research Centre, Ottawa. Jawaharlal Nehru University, New Delhi. SIG working paper, 16 p. (in Eng.).

6. Anand, R., Mishra, S., Peiris, Sh. J. (2013) Inclusive Growth Revisited: Measurement and Determinants. World bank. Available at: www.worldbank.org/economicpremise (Accessed 15 March 2019) (in Eng.).
7. Ranieri, R., Ramos, R. A. (2013) After All, What is Inclusive Growth? International Policy Centre for Inclusive Growth (IPC-IG). (in Eng.).
8. Asian Development Bank (2008). Strategy 2020: The Long-Term Strategic Framework of the Asian Development Bank 2008–2020. Mandaluyong City, Phil.: Asian Development Bank (in Eng.).
9. Council conclusions on the need for a new industrial policy (2010). 2999th COMPETITIVENESS Council meeting. Brussels Available at: <http://www.consilium.europa.eu/Newsroom> (Accessed 15 March 2019) (in Eng.).
10. Shynkaruk, L., Baranovska, I., Milman, L. (2018). The role of households in economy modernization of country. *Економічний простір*, vol. 3, pp. 104–113 (in Eng.).
11. The Inclusive Development Index (2018). Summary and Data Highlights Available at: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2018.pdf (дата звернення: 18.03.2019). (in Eng.).
12. Ministry of Finance (2019). Gross Domestic Product (GDP) in Ukraine Available at: <https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/> (Accessed 15 March 2019) (in Ukr.).
13. Ministry of Finance of Ukraine. Available at: https://www.minfin.gov.ua/news/view/osnovnipokaznyky?category=borg&su_category=borhova-statystyka (Accessed 15 March 2019) (in Ukr.).
14. Ranieri, R., Ramos, R. A. (2013) INCLUSIVE GROWTH: BUILDING UP A CONCEPT R. Ranieri, Working Paper (in Eng.).